

желанным и спровоцированным им самим исходом. Смерть Сократа придала его словам и делам, всему, что с ним связано, ту монолитную и гармоничную цельность, которая уже не подвержена коррозии времени. Сократ, кончивший свою жизнь по-другому, был бы другим Сократом — не тем, кто вошел в историю и заметен в ней отовсюду.

Услышав от кого-то фразу: «*Афиняне осудили тебя, Сократ, к смерти*», — он спокойно ответил: «*А их к смерти осудила природа*».

"*Избежать смерти нетрудно, а вот что гораздо труднее - это избежать испорченности: она настигает стремительнее смерти*", говорил Сократ.

Библиография

1. Избранные диалоги Платона. Под общ. ред. В. Асмуса и А. Егунова-М: Художественная литература, 1965
2. Канке В.А. Философия: Учебное пособие для студентов высших и средних специальных учебных заведений.— М.: Логос, 2001.

Factori ai formării personalității în concepția lui Constantin Rădulescu-Motru

Scutari Zinaida, TOT101, FIMM, UTM

Personalitatea reprezintă cea mai înaltă sinteză sufletească. Misiunea personalității este ca prin ea să se contribuie la realizarea umanității.

Dimitrie Gusti

Омун е сте партеа чеа маи флексибиля, маи адаптабиля ши маи валороася дин системул unei организатии, дар ши чеа маи vulnerabilя ла инфлуентеле че-и пот афекта перформантеле.

Компортamentul ши перформантеле umane sunt citate drept cauza a majoritatii accidentelor. Omenirea a fost intotdeauna luminata de stiinta ши cultura, inaltata de arta ши proslavita prin credinta ши devotament de toti cei care sunt fauritori ши beneficiari ai ei.

Un interes deosebit a manifestat C. Rădulescu-Motru pentru problemele educaționale, principalul obiect de studiu ши preocupare a lui

pe parcursul întregii vieți fiind omul, formarea personalității. „**Persoana și personalitatea este faptul fundamental pe care se pot ridica generalizările filosofiei**” – menționa C. Rădulescu-Motru în lucrarea „**Personalismul energetic**”.

Personalitatea este un continuu proces de educație, de aceea problema educației este abordată în toate lucrările sale, dar poate cel mai expresiv – în: “ **Puterea sufletească**”, “**Personalismul energetic**”, “ **Elemente de psihologie**”, “ **Scrisori către tineri**” etc. Educația e definită de către C. Rădulescu-Motru ca disciplină ce ajută Eul să accelereze evoluția sau realizarea personalității prin cultivarea aptitudinilor. Prin educație are loc stimularea și sporirea vieții morale, a triumfului omului asupra sa și asupra naturii. Un rol însemnat în educație au religia, literatura, arta, știința: „**Toate manifestările culturii...urmăresc un singur scop: întărirea și înălțarea personalității omenești**”, accentua C. Rădulescu-Motru în lucrarea” **Puterea sufletească**”. Scopul principal al procesului educațional la el este formarea aptitudinilor profesionale prin educația intelectuală, morală, prin educația vocației și a profesionalismului. De asemenea, educația trebuie să se facă pe temeiul aptitudinilor. C. Rădulescu-Motru condamnă cu convingere tendința de a impune în educație un ideal din afară, de a modela omul doar din exterior, întâmpărindu-i o formă impersonală și pasivă, oricât de sublimă ar fi: „**Omul, statuie frumoasă, nu este și o personalitate**”, menționa el în “**Personalismul energetic**”. Aptitudinile se formează prin muncă. Deci, se desprinde o interdependență triadică: **aptitudini, muncă, personalitate**. Munca, indica el, este cea mai bună pedagogie. Anume prin „**diferențierea muncii manuale începe prima diferențiere temeinică a energiei sufletești în aptitudini**”. Dar nu se limitează la aceasta. Munca e orice activitate care se caracterizează printr-o creație sistematică, profesională, pătrunsă de conștiința finalității. Însăși munca e o aptitudine de ”**a anticipa printr-o instrumentare conștientă efectele la care tinde.**” Munca este sinteza dintre efort, seriozitate și conștiință.

În educația intelectuală, acumularea cunoștințelor este importantă, dar cea mai importantă este dezvoltarea aptitudinii de a înțelege. În lucrarea:” **Elemente de psihologie**” el explică un șir de mijloace de educare intelectuală: atenția, intuiția, asociația, memoria, inteligența etc. Iată de ce C. Rădulescu-Motru stăruie asupra aspectului practic al educației: elevii trebuie să lucreze în laborator, ateliere, să facă singuri

aplicații. Un rol deosebit în educația intelectuală îl are interesul sau sentimentul adevărului: „**sentimentul adevărului...compensează orice alte mizerii ale vieții**” - accentua C. Rădulescu-Motru.

Oamenii de știință care ajung să aibă acest sentiment cunosc adevărata fericire. Ei sunt ajunși pe culmea din care se deslușește înțelesul pe care îl urmărește zbuciumul vieții omenești. Ajunși pe culme, ei așteaptă cu seninătate să fie ajunși din urmă de cealaltă

lume.”În educație un rol mare îl are exemplul, modelul: exemplu bun are un rol mare dar și mai pronunțat e prejudiciul cauzat de exemplu rău. Însă doar exemplele nu sunt suficiente în educație. Exemplele, zice C. Rădulescu-Motru, formează numai un mediu

simpatic de dezvoltare. Pentru a educa, însă, un caracter, se mai adaogă și alți factori, externi și interni. E necesar, menționa el, să se cultive viguros forțele, aptitudinile lăuntrice de înnobilare a omului. În consecință se obține ceea ce C. Rădulescu-Motru

numește putere sufletească: „**faptul voluntar și caracterul**”. Caracterul este definit ca izvorârea manifestărilor externe „**dintr-un fond suflesc bine constituit**” și mai ales, ca „**însușirea de a ține întreaga personalitate omenească sub continua tensiune a motivelor de activitate morală**”. Însușirile principale ale caracterului sunt, în viziunea lui C. Rădulescu-Motru următoarele: „**tăria voinței, claritatea judecății, delicatetea sentimentului și flacăra entuziasmului**”. La rândul ei, educația voinței „**trebuie să se bazeze pe cunoștința valorilor, spre care omul năzuiește și pe ridicarea nivelului sufletesc**”. Pentru a fi explicit, C. Rădulescu-Motru dă definiția omului cu caracter și a omului fără caracter. **Omul fără caracter este „dintre aceia cari au însușirea de a învăța toate, câte văzute și auzite, și n-au însușirea tocmai să învețe din propria experiență. Activitatea sa voluntară se răsfrânge slab în sufletul său; ea nu dă motiv la observarea și la corectarea de sine. Omul nostru are sufletul deschis pentru fenomenele externe și închis pentru fenomenele propriului său corp”; spre deosebire de acesta, trăsătura principală a omului cu caracter este că „a știut să învețe din experiența actelor sale... Aceste acte, pe măsură ce au fost săvârșite, s-au răsfrânt în conștiința omului nostru, ele au provocat observarea de sine și corectarea continuă.**” Așadar, în educație e important de a utiliza experiența, faptele din trecut, atât pentru a ne

cunoaște pe noi cât și pe ceilalți. **„Nu introspectiv, ci prin experiența vieții ne descoperim noi pe noi înșine cine suntem”**, menționa

C. Rădulescu-Motru și concluziona: **„dacă ar intra în obiceiul oamenilor reflectarea asupra efectelor produse în sufletul lor propriu de faptele lor, am avea mai rar ocazia să ne plângem de lipsă de caracter”**. Deci, autocunoașterea, observarea trecutului se face prin prisma valorilor, provocând aprobarea sau revolta față

de faptele din trecut și în așa mod, manifestându-și rolul său educațional. Un model de personalitate completă, autentică ni-l oferă, **„profioniștii muncii care și-au completat specializarea cu o cultură generală, filosofică sau literară”**. În general, toți oamenii pot fi educați, considera C. Rădulescu-Motru: **„Bun cu toată firea nu e nici un om; dar fiecare în firea sa are un mic colțișor bun, care, dacă-l știm a cultiva, poate să aducă regenerarea firii lui întregi”**. Această concluzie e în consens cu reflecțiile lui despre muncă, caracterul omului fiind definit ca **„tensiunea muncii autentice”, „unitatea sufletească manifestată în timpul muncii încordate”, „sufletul muncitor”**.

Referințe bibliografice

1. C.Radulescu-Motru:”Puterea sufleteasca”-Artemis 2009.
2. Surse din internet: “Personalismul energetic”-Albatros 2005.